ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎՃՌԱԲԵԿ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

20.01.2020թ. *Քաղաքացիական գործ*
ք. Երևան *թիվ ԿԴ1/4193/02/19*

ՈՐՈՇՈՒՄ
Թիվ ԿԴ1/4193/02/19 քաղաքացիական գործի
ընդդատությունը որոշելու մասին

1.Գործի դատավարական նախապատմությունը և ընդդատության հարցի լուծման համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանքները.

«Վեոլիա Ջուր» փակ բաժնետիրական ընկերության (այսուհետ՝ Հայցվոր) ներկայացուցիչ Լիանա Այվազյանը (այսուհետ՝ Հայցվորի ներկայացուցիչ) 30.09.2019թ. հայցադիմում է ներկայացրել Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան (այսուհետ նաև՝ Դատարան) ընդդեմ Սուրեն Խաչատրյանի (այսուհետ՝ Պատասխանող) գումարի բռնագանձման պահանջի մասին:

Հայցվորի ներկայացուցիչը Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանից խնդրել է Պատասխանողից հօգուտ Հայցվորի բռնագանձել 236.624 ՀՀ դրամ գումար՝ որպես պատճառված վնասի հատուցում և 4.732 ՀՀ դրամ՝ որպես նախապես վճարված պետական տուրքի գումար:

Հայցադիմումում պատասխանող Սեյրան Գևորգյանի հասցեն նշվել է «Աշտարակի խճ. աջ մաս»:

Դատարանը (դատավոր՝ Մ. Գևորգյան) 14.10.2019թ. որոշմամբ հայցադիմումն ընդունել է վարույթ: Նույն օրը Դատարանը որոշում է կայացրել գործը պարզեցված վարույթի կարգով քննելու մասին և դատական ակտի հրապարակման ժամանակ է նշել 14.02.2020թ.:

Դատարանը 30.10.2019թ. Պատասխանողին է ուղարկել հայցադիմումը վարույթ ընդունելու և գործը պարզեցված վարույթի կարգով քննելու մասին որոշումները:

Պատասխանողին ուղարկված փաստաթղթերը վերադարձվել են Դատարան՝ «թերի հասցե» նշումով:

Այնուհետև, Դատարանը 06.11.2019թ. որոշում է կայացրել քաղաքացիական գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Պատասխանողին ուղարկված դատական ծանուցագիրը վերադարձվել է դատարան «թերի հասցե» նշումով:

Հայցադիմումին կից ներկայացված փաստաթղթերի ուսումնասիրությունից պարզվեց, որ պատասխանողի հասցեն՝ «ք. Երևան, Աջափնյակ համայնք, Աշտարակի խճուղու աջ մաս», Կոտայքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի սպասարկման ենթակա տարածքի մեջ չի մտնում:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ հոդվածի համաձայն՝ հայցը ներկայացվում է պատասխանողի հաշվառման (գտնվելու) վայրի, իսկ քաղաքացու՝ հաշվառման վայր չունենալու դեպքում՝ բնակության վերջին հայտնի վայրի առաջին ատյանի դատարան, եթե այլ բան սահմանված չէ սույն օրենսգրքով կամ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը գործը հանձնում է այլ դատարանի քննությանը, եթե գործը քննելիս պարզվել է, որ այն վարույթ է ընդունվել սույն օրենսգրքի 24-րդ կամ 138-րդ հոդվածով սահմանված կանոնների խախտմամբ:

Նկատի ունենալով, որ պարզվել է, որ քաղաքացիական գործը վարույթ է ընդունվել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 24-րդ հոդվածի կամ 138-րդ հոդվածով սահմանված կանոնների խախտմամբ, գտնում եմ, որ գործը պետք է հանձնել Երևան քաղաքի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը»:

Գործը 16.12.2019թ. ստացվել է Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի Կենտրոն նստավայրում, նույն օրը մակագրվել է դատավոր Զ. Նախշքարյանին: Գործը դատավորին հանձնվել է 18.12.2019թ.:

Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանը 27.12.2019թ. որոշում է կայացրել ընդդատության հարցը որոշելու համար գործը Վճռաբեկ դատարանի նախագահին ուղարկելու մասին՝ հետևյալ պատճառաբանությամբ.

«Համաձայն ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ հոդվածի՝ հայցը ներկայացվում է պատասխանողի հաշվառման (գտնվելու) վայրի, իսկ քաղաքացու՝

հաշվառման վայր չունենալու դեպքում՝ բնակության վերջին հայտնի վայրի առաջին ատյանի դատարան, եթե այլ բան սահմանված չէ սույն օրենսգրքով կամ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով:

Համաձայն Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի պաշտոնական կայք էջից քաղվածքի՝ Սուրեն Խաչատրյանի հաշվառման հասցե է հանդիսանում Կոտայք, Քասախ, Պ. Սևակի փող. 32 հասցեն:

ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն՝ դատարանը գործը հանձնում է այլ դատարանի քննությանը, եթե գործը քննելիս պարզվել է, որ այն վարույթ է ընդունվել սույն օրենսգրքի 24-րդ կամ 138-րդ հոդվածով սահմանված կանոնների խախտմամբ:

Նշված նորմերի վերլուծությունից հետևում է, որ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված ընդհանուր կանոնի համաձայն՝ հայցը ենթակա է հարուցման պատասխանողի հաշվառման (գտնվելու) վայրի դատարան:

Տվյալ դեպքում հայցը հարուցվել է պատասխանողի ոչ թե հաշվառման, այլ պատասխանողին սեփականության իրավունքով պատկանող հողամասի հասցեով՝ հայցադիմումում նշված հասցեի ընդդատության կանոնների պահպանմամբ:

Բացի այդ, Հայաստանի Հանրապետության կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի պաշտոնական կայք էջից քաղվածքի՝ Սուրեն Խաչատրյանի հաշվառման վայրն է՝ Կոտայք, Քասախ, Պ. Սևակի փող. 32 հասցեն, որն ընդդատության կանոնների համաձայն, ընդգրկված է Կոտայքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի կողմից սպասարկվող տարածքում»:

Գործը Վճռաբեկ դատարանում ստացվել է 13.01.2020թ.:

2. Կիրառելի իրավական նորմերը, պատճառաբանությունները և եզրահանգումը.

Կոտայքի մարզի և Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանների միջև գործի տարածքային ընդդատության շուրջ ծագած վեճը լուծելու և գործի ընդդատությունը որոշելու կապակցությամբ հարկ է վերլուծել քաղաքացիական գործերի ընդհանուր տարածքային ընդդատության, մեկ դատարանից մեկ այլ դատարան գործերի հանձնման, ինչպես նաև պարզեցված վարույթի կարգով գործերի քննության

դեպքում վերը նշված ինստիտուտների կիրառման առանձնահատկությունների վերաբերյալ հարցերը:

Այսպես. ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի (այսուհետ նաև՝ Օրենսգիրք) 21-րդ հոդվածը սահմանում է քաղաքացիական գործերի ընդհանուր տարածքային ընդդատության կանոնները, որի համաձայն՝ հայցը ներկայացվում է պատասխանողի հաշվառման (գտնվելու) վայրի, իսկ քաղաքացու՝ հաշվառման վայր չունենալու դեպքում՝ բնակության վերջին հայտնի վայրի առաջին ատյանի դատարան, եթե այլ բան սահմանված չէ սույն օրենսգրքով կամ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով:

Օրենսգրքի 25-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ դատարանը տարածքային ընդդատության կանոնների պահպանմամբ իր վարույթ ընդունած գործը պետք է քննի ըստ էության, թեկուզև այն հետագայում դարձել է ընդդատյա այլ դատարանի:

Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ սույն օրենսգրքի 21-րդ կամ 22-րդ հոդվածով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ վարույթ ընդունված գործը հանձնվում է այլ դատարանի քննությանը, եթե պատասխանողը մինչև ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելն առարկում է գործը տվյալ դատարանում քննելու վերաբերյալ:

Օրենսգրքի 296-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանները պարզեցված վարույթն իրականացնում են սույն օրենսգրքով նախատեսված գործի քննության ընդհանուր կանոնների համաձայն՝ այն հատուկ կանոնների պահպանմամբ, որոնք սահմանված են սույն գլխի դրույթներով:

Օրենսգրքի 299-րդ հոդվածի 1-ին մասի համաձայն՝ գործին մասնակցող անձանց միջնորդությունները, ինչպես նաև նրանց պահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած փաստերը հիմնավորող ապացույցները կարող են ներկայացվել պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ դատարանի որոշումն ստանալու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում:

Նույն հոդվածի 4-րդ մասի համաձայն՝ սույն հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերով սահմանված ժամկետների խախտմամբ ներկայացված դատավարական փաստաթղթերը և ապացույցները դատարանի որոշմամբ վերադարձվում են դրանք ներկայացնող անձանց, բացառությամբ այն դեպքի, երբ դատարանը բավարարում է բաց թողնված դատավարական ժամկետը վերականգնելու մասին միջնորդությունը:

Նշված իրավակարգավորումների վերլուծությունից հետևում է, որ ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված ընդհանուր կանոնի համաձայն՝ հայցը ներկայացվում է պատասխանողի հաշվառման (գտնվելու) վայրի դատարան: Ընդ որում, օրենսդիրը սահմանել է նաև, որ քաղաքացու՝ հաշվառման վայր չունենալու դեպքում հայցադիմումը կարող է ներկայացվել պատասխանողի բնակության վերջին հայտնի վայրի դատարան:

Նշված ընդհանուր կանոնից բացառությունները սահմանված են ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 22-րդ, 23-րդ և 24-րդ հոդվածներով և վերաբերում են այլընտրանքային, պայմանագրային և բացառիկ տարածքային ընդդատությանը:

Հայցադիմումը վարույթ ընդունելիս, ի թիվս այլ հանգամանքների, դատարանը պետք է պարզի արդյոք ներկայացված հայցադիմումում պահպանվել են ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված տարածքային ընդդատության կանոնները, և միայն այդպիսիք պահպանված լինելու դեպքում որոշում կայացնի հայցադիմումը վարույթ ընդունելու մասին:

Այդուհանդերձ, եթե դատարանը գործը քննելիս պարզում է, որ այն վարույթ է ընդունել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ և 22-րդ հոդվածներով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ, ապա այդ գործը պետք է հանձնի ըստ ընդդատության այլ դատարանի: Ընդ որում, նշված դեպքում գործն ընդդատությամբ այլ դատարանի հանձնելու համար բավարար չէ միայն ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ և 22-րդ հոդվածներով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ գործը վարույթ ընդունելու փաստի առկայությունը, այլ անհրաժեշտ է նաև, որ պատասխանողը ներկայացնի իր առարկությունը՝ գործը տվյալ դատարանում քննելու վերաբերյալ: Պատասխանողն իր առարկությունները կարող է ներկայացնել ոչ թե դատավարության ցանկացած փուլում՝ իր հայեցողությամբ, այլ՝ մինչև դատարանի կողմից ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը:

Ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացվելուց հետո պատասխանողն այլևս չի կարող այդ հարցի կապակցության ներկայացնել առարկություններ, իսկ Դատարանը՝ կայացնել որոշում գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին, քանի որ ընդդատության կանոնների խախտմամբ

վարույթ ընդունված գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու վերաբերյալ հարցը լուծվում է, ընդդատության վերաբերյալ առարկությունները ներկայացվում են, իսկ քաղաքացիական գործն ըստ ընդդատության ուղարկվում է բացառապես մինչև ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելը:

Քաղաքացիական գործերի տարածքային ընդդատության վերաբերյալ վերը նշված կանոնները հավասարաչափ կիրառելի են նաև գործերի քննության պարզեցված վարույթի նկատմամբ՝ այն հատուկ կանոնների պահպանմամբ, որոնք սահմանված են ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 41-րդ գլխի՝ պարզեցված վարույթին վերաբերող կանոններով:

Պարզեցված վարույթում, բացառությամբ Օրենսգրքով նախատեսված դեպքերի, բացակայում է դատական նիստ հրավիրելու, ապացուցման պարտականությունը բաշխելու մասին որոշում կայացնելու օրենսդրական պահանջները: Գործին մասնակցող անձինք, այդ թվում՝ պատասխանողները, իրենց միջնորդությունները, ինչպես նաև իրենց պահանջների և առարկությունների հիմքում ընկած փաստերը հիմնավորող ապացույցները կարող են դատարան ներկայացնել պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ դատարանի որոշումն ստանալու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում:

Օրենսդիրը, որպես բացասական հետևանք, նախատեսել է, որ նշված ժամկետների խախտմամբ ներկայացված դատավարական փաստաթղթերը և ապացույցները դատարանի որոշմամբ վերադարձվում են դրանք ներկայացնող անձանց, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ դատարանը բավարարում է բաց թողնված դատավարական ժամկետը վերականգնելու մասին միջնորդությունը:

Վերոգրյալի հաշվառմամբ կարելի է արձանագրել, որ պարզեցված վարույթի շրջանակներում գործը տվյալ դատարանում քննելու վերաբերյալ առարկությունը պատասխանողը կարող է դատարան ներկայացնել պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ դատարանի որոշումը ստանալու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում:

Ամփոփելով վերոգրյալը՝ կարելի է արձանագրել, որ քաղաքացիական գործի քննությունը պարզեցված վարույթի կարգով իրականացնելու դեպքում գործն այլ դատարանի քննությանը կարող է հանձնվել ներքոշարադրյալ պայմանների միաժամանակյա առկայության դեպքում.

1. Քաղաքացիական գործն ի սկզբանե վարույթ է ընդունվել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 21-րդ կամ 22-րդ հոդվածներով սահմանված ընդդատության կանոնների խախտմամբ,

2. Պատասխանողը գործի տարածքային ընդդատության վերաբերյալ ներկայացրել է իր առարկությունները,

3. Առարկությունները ներկայացվել են պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ դատարանի որոշումը ստանալու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում:

Միայն նշված երեք պայմանների միաժամանակյա առկայությամբ գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնված լինելու դեպքում է հնարավոր փաստել, որ գործն ըստ ընդդատության ուղարկած դատարանը չի հանդիսանում այն պատշաճ դատարանը, որը տվյալ գործով պետք է իրականացնի արդարադատություն:

Գործում առկա փաստաթղթերի, մասնավորապես՝ Սուրեն Խաչատրյանի անվամբ տրված սեփականության իրավունքի պետական գրանցման մասին թիվ 1968644 վկայականի ուսումնասիրությունից հետևում է, որ հայցադիմումում նշված՝ պատասխանողի ծանուցման՝ «Աշտարակի խճուղու աջ մաս» հասցեն գտնվում է ք. Երևան, Աջափնյակ համայնքում:

Այդուհանդերձ, վերը նշված իրավակարգավորումների համակարգային վերլուծությունից հետևում է, որ միայն նշված փաստական հանգամանքի առկայությունն ինքնին բավարար չէ գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին եզրահանգում կատարելու համար: Մասնավորապես, սույն գործով Դատարանն իրավաչափորեն կարող էր գալ գործն այլ դատարանի քննությանը հանձնելու մասին եզրահանգման, եթե գործով բացահայտվեր վերը նշված երեք վավերապայմանների միաժամանակյա առկայությունը:

Դատարանը որոշում է կայացրել գործը պարզեցված վարույթի կագով քննելու մասին: Տվյալ դեպքում, անհրաժեշտ է, որ պատասխանողը գործի տարածքային ընդդատության վերաբերյալ ներկայացրած լինի իր առարկությունը պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ Դատարանի որոշումը ստանալու օրվանից ոչ ուշ, քան մեկամսյա ժամկետում: Մինչդեռ, սույն դեպքում, գործի փաստական հանգամանքներից հետևում է, որ Պատասխանողն անգամ չի ծանուցվել իր դեմ հարուցված քաղաքացիական գործի վերաբերյալ, պարզեցված վարույթ կիրառելու վերաբերյալ Դատարանի որոշումը չի ստացել և զրկված է եղել գործը տվյալ դատարանում քննելու կապակցությամբ առարկություններ ներկայացնելու օրենսդրորեն սահմանված հնարավորությունից:

Հետևաբար, վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները թույլ են տալիս եզրակացնել, որ թիվ ԿԴ1/4193/02/19 քաղաքացիական գործը Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին ըստ ընդդատության հանձնելու համար գործում բացակայում են անհրաժեշտ փաստական և իրավական ամբողջական հիմքերը, ուստի, թիվ ԿԴ1/4193/02/19 քաղաքացիական գործը պետք է հանձնել Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանի քննությանը:

Հիմք ընդունելով վերոգրյալ իրավական և փաստական վերլուծությունները, և ղեկավարվելով ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 26-րդ հոդվածով՝

Ո Ր Ո Շ Ե Ց Ի

1. Թիվ ԿԴ1/4193/02/19 քաղաքացիական գործն ընդդատյա է Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարանին:

2. Սույն որոշումը և թիվ ԿԴ1/4193/02/19 քաղաքացիական գործի նյութերն ուղարկել Կոտայքի մարզի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

3. Որոշման օրինակն ուղարկել Երևան քաղաքի առաջին ատյանի ընդհանուր իրավասության դատարան:

ԵՐՎԱՆԴ ԽՈՒՆԴԿԱՐՅԱՆ